

SUPERVIZIJA – SVJETIONIK RAZVOJA U VRIJEME KRIZE: MEĐUNARODNA LJETNA ŠKOLA

Zadar, 17.-21. 08. 2015.

Hrvatsko društvo za superviziju i organizacijski razvoj (HDSOR) u suradnji s europskom asocijacijom supervizora (ANSE) i Sveučilištem u Zadru organiziralo je međunarodnu ljetnu školu supervizije pod nazivom »Supervizija – svjetionik razvoja u vrijeme krize« koja se održala u Zadru u razdoblju od 17. do 21. kolovoza 2015. godine.

Zanimljiv program ljetne škole koja se po prvi put održavala u Hrvatskoj predstavljala je dragocjenu priliku za razmjenu znanja i vještina te priliku za osobni i profesionalni razvoj u međunarodnom okruženju. Kada je Europska asocijacija za superviziju (ANSE) ponudila Hrvatskom društvu za superviziju i organizacijski razvoj (HDSOR) organizaciju međunarodne ljetne škole 2015. godine ANSE Summer University 2015 Zadar, za HDSOR je to predstavljalo veliki izazov. Zahtjevan organizacijski posao provodio se u suradnji sa Zadarskim sveučilištem koje nam je za potrebe održavanja ljetne škole dalo na raspolaganje prostor i logistiku Zadarskog sveučilišta. Sudjelovanje na ljetnoj školi predstavljalo je iskustveno učenje na osobnoj i profesionalnoj razini za sve sudionike, a sam proces organizacije ljetne škole dodatno je predstavljao iskustveno učenje za

organizacijski i programski odbor. Kroz sam proces organizacije, suradnje i streljenja zajedničkom cilju do izražaja su dolazile međusobne različitosti, međutim bez obzira na te različitosti, profesionalni pristup i izvršavanje dogovorenih aktivnosti dovelo je do izvrsne organizacije ljetne škole.

Program ljetne škole temeljio se na plenarnim predavanjima, radionicama, prezentacijama, refleksijama i diskusijama na kraju dana temeljenim na sadržajima radionica. Svaki dan započeo je plenarnim predavanjem, nakon toga paralelno su se održavale radionice, te je program završavao refleksijama. Osim radionica, održavale su se međunarodne intervizijske grupe te ANSE Corner na kojem su se prezentirale aktivnosti, struktura organizacije i međunarodne intervizijske grupe te je upućen poziv i hrvatskim stručnjacima, supervizorima da se uključe i participiraju u njihovom radu.

Osim sudjelovanja u programu škole, sudionici, posebno oni koji su prvi put posjetili Hrvatsku, imali su se prilike upoznati s ljepotama i znamenitostima Zadra i okolice te su u tu svrhu bili organizirani i izleti u suradnji s turističkom agencijom Via Magna.

Osim organizacijskog i programskog odbora u organizaciji i provedbi ljetne škole bio je značajan doprinos volontera. Četiri volonterke angažirane putem Volonterskog centra Zadar pružale su pomoć i podršku u Zadru, a dvoje volontera dalo je svoj doprinos tijekom pripreme materijala u Zagrebu te izrade evaluacije, međutim nisu nam se bili u mogućnosti pridružiti u Zadru.

Na ljetnoj školi sudjelovalo je 93 sudionika iz 16 zemalja koji su vrlo aktivno sudjelovali u programu ljetne škole. Službeni jezik konferencije bio je engleski, a plenarni predavači voditelji radionica dali su svoje viđenje supervizije kao svjetionika razvoja u vrijeme krize.

Tijekom trajanja ljetne škole održana su sljedeća plenarna predavanja:

Jikke de Ruiten, Nizozemska, održala je plenarno predavanje »Coach: osloboditelj ili upravitelj zatvora.«

Vito Flaker, Slovenija, održao je predavanje »paradigme rada s ljudima: dugoročna skrb, deinstitucionalizacija, izravna demokracija i odgovornost – zajednice i pokreti koji se mijenjaju.«

Vesna Leskošek, Slovenija, održala je predavanje »Ideologija podrške, prijevara i njezine posljedice.«

Paul Stubbs, Hrvatska, održao je predavanje »Štednja, socijalna kretanja i kriza u Jugoistočnoj Europi.«

Marina Ajduković, Hrvatska, održala je plenarno predavanje »Provođenje, kvalitetne supervizije tijekom ekonomske krize u tranzicijskim zemljama: Pogled unatrag, pogled unaprijed.«

Održano je 14 radionica:

1. Barbara Gogala, Carmen Wolf - »Rješavanje izazova savjetnika za zapošljavanje u radu s tehnologijom za unaprjeđenje pružanja podrške«
2. Gerian Dijkhuizen, Eva Nemes - »Različitost u superviziji... Kakav izazov!!!! Kako se nositi s različitostima u superviziji?«
3. Jasminka Sabol Mužinić - »Četiri sobe promjene«
4. Irena Bezić - »Organizacijska panorama – kreativna intervencija kao most u prevladavanju prvih koraka u superviziji organizacija u krizi«
5. Lilja Cajvert - »Radionica o povjerljivosti s obzirom na proces i sadržaj u superviziji«
6. Piret Bristol, Triin Vana - »Dileme supervizora učitelja u evaluacijskom procesu«
7. Wolfgang Knopf - »Supervizija i (sekundarna) traumatizacija«
8. Markos Perrakis - »Participativne metode u superviziji. Prednosti krize i kolektivnog učenja«
9. Sunčana Kusturin - »Prednosti asocijativnih karata«
10. Dean Ajduković - »Evaluacija u superviziji«
11. Ingvill Moen Hovlund, Gerian Dijkhuizen - »Pridružite se međunarodnoj intervizijskoj grupi: I dogodi se«
12. Elisabeth Alder-Wuerrner, Annie Hoekstra, Markos Perrakis, Kaupo Saue, Signe Vesso - IIG 2007- 2015 »Prednosti različitosti najboljih načina za prevladavanje krize«
13. Piret Bristol, Gerhard Liska, Arild Stensland, Eva Nemes - »Inspiracije, povjerenje i krize u radu međunarodne intervizijske grupe«
14. Lilja Cajvert, Elisabeth Graf, Gun Kjellberg, Erik Tveit, Tone Haugs, Jan Sjøberg, Barbara Baumann - »Upravljanje agresijom u superviziji Impresije i rezultati u IIG »Agresija i igra««

S obzirom da je sama organizacija ljetne škole predstavljala izazov, iz toga su proizašla učenja koja mogu biti korisna kako organizaciji, tako i pojedincima. Uzimajući u obzir velik broj predavača i sudionika iz različitih zemalja te definirane robove za registraciju sudionika, bilo je potrebno predvidjeti izvanredne situacije te smo, unatoč činjenici da su nam se dva dana prije početka ljetne škole zbog izvanrednih situacija sudionici još uvijek prijavljivali, imali dovoljno materijala budući da smo predvidjeli takvu mogućnost. No, držimo da bi završetak prijave deset dana prije početka održavanja ljetne škole bio adekvatan rok za kvalitetniju pripremu i organizaciju. Prilikom organizacije međunarodne ljetne škole ili sličnih edukativnih događanja potrebno je voditi brigu o visini kotizacije koja treba u međunarodnom okruženju biti fleksibilna s ciljem socijalne osjetljivost za sudionike iz zemalja s nižom platežnom moći kako bi se i njima omogućilo sudjelovanje. Vjerujemo da

su različiti iznosi kotizacija omogućili sudjelovanje velikog broja stranih i domaćih sudionika.

Kako bismo dobili povratne informacije, velika važnost posvećivala se i evaluaciji. Nakon svake održane radionice podijeljen je evaluacijski upitnik, a prilikom registracije podijeljen je završni evaluacijski upitnik koji je trebalo popuniti po završetku cjelokupnog programa ljetne škole. U evaluacijama radionica koje su se provodile nakon same provedbe sudjelovala je većina sudionika, međutim od 93 sudionika završnu evaluaciju popunilo je samo 39 sudionika što nas je potaknulo na promišljanje što se dogodilo i što je potrebno ubuduće učiniti kako bi se dobila povratna informacija od većeg broja sudionika. Zaključak koji će pomoći nama, ali i budućim organizatorima ljetnih škola ili edukativnih događanja je da bi bilo bolje da se potvrđnice o sudjelovanju dijele po završetku programa, odnosno da ih sudionici dobiju prilikom odlaska te da tom prilikom predaju popunjeni evaluacijski obrazac.

Rezultati evaluacije ljetne škole pokazali su da su sudionici konferencije bili vrlo zadovoljni svim aspektima organizacije i sadržaja.

U okviru opće evaluacije konferencije sudionici su procjenjivali sljedeće kategorije: program i materijali, organizacija te mogućnost unaprjeđenja znanja i vještina. U Tablici 1 prikazane su prosječne ocjene sudionika po stavkama unutar navedenih kategorija.

Tablica 1. Prosječne ocjene zadovoljstva sudionika različitim aspektima konferencije

Program i materijali (N=39)								
Program	Aktualnost tema	Primjenjivost	Opća kvaliteta	Kvaliteta radionica	Izbor predavanja	Kvaliteta materijala		
4,45	4,21	4,00	4,53	4,58	4,29	4,09		
Organizacija (N=39)								
Lokacija	Vrijeme	Raspored	Relevantnost informacija	Dostupnost organizacijskog tima	Tehnička oprema	Slobodno vrijeme	Kvaliteta smještaja	Kvaliteta hrane
4,89	4,53	4,58	4,61	4,87	4,53	4,84	4,41	4,24
Unaprjeđenje znanja i vještina (N=39)								
Unaprjeđenje teorijskih znanja		Unaprjeđenje praktičnih vještina		Otvaranje novih aspekata supervizijskog rada		Osobni i profesionalni rast i razvoj		
3,76		3,78		3,97		3,97		

Ocjene u Tablici 1 pokazuju da su sudionici vrlo zadovoljni prezentiranim programom i materijalima koje su dobili. Najzadovoljniji su kvalitetom radionica ($M = 4,58$) dok su nešto slabije procijenili primjenjivost sadržaja ($M = 4,00$) i kvalitetu materijala ($M = 4,09$). To je vidljivo i u komentarima budući da je zamjerka programu što su teme bile previše usmjerene na područje socijalnog rada, a manje na druga područja primjene supervizije.

Sudionici su sveukupnu organizaciju konferencije prosječno procijenili ocjenom iznad 4,50, a posebno visoke ocjene dali su lokaciji i dostupnosti organizacijskog tima, dok je nešto lošije procijenjena kvaliteta smještaja i hrane.

Nešto slabije, iako još uvijek na razini vrlo dobrih ocjena, sudionici su zadovoljni time koliko su zahvaljujući konferenciji uspjeli unaprijediti znanja i vještine te ostvariti osobni i profesionalni rast i razvoj.

Osnovni komentari u svrhu poboljšanja konferencije u budućnosti idu u smjeru pokrivanja različitijih područja supervizijskog rada, prikazivanja većeg broja novih kreativnih tehnika za rad na superviziji te omogućavanja da se predavači više povežu sa slušateljima tijekom predavanja (dati više vremena).

Sudionici su, ukupno gledajući, najviše zadovoljni radionicama. U Tablici 2 prikazane su prosječne ocjene sudionika po radionicama. Ono što je nešto slabije procijenjeno u vezi s radionicama (ali i prilikom procjene konferencije u cjelini) jest utjecaj na profesionalni rast i razvoj (Tablica 3).

Tablica 2. Prosječne ocjene zadovoljstva sudionika po radionicama

	Zanimljivost teme	Prezentacija teme	Praćenje radionice	Inovativnost teme	Pripremljenost voditelja	Upravljanje vremenom	Aktivnost sudionika	Atmosfera
Pridružite se međunarodnoj intervizijskoj grupi: I dogodi se	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00
Evaluacija u superviziji	4,83	4,87	4,78	4,30	4,91	4,87	4,78	4,87
IIG 2007- 2015 prednosti različitosti najboljih načina za prevladavanje krize	4,75	4,75	4,75	4,38	5,00	5,00	4,88	4,88
Inspiracije, povjerenje i krize u radu međunarodne intervizijske grupe	5,00	5,00	5,00	4,83	5,00	4,83	4,83	5,00
Upravljanje agresijom u superviziji impresije i rezultati u IIG »agresija i igra«	4,89	4,56	4,67	4,22	4,94	4,89	4,83	4,94
Rješavanje izazova savjetnika za zapošljavanje u radu sa tehnologijom za unapređenje pružanja podrške	4,50	4,63	3,88	4,38	4,86	4,50	4,13	4,63
Četiri sobe promjene	4,80	4,73	4,47	4,33	4,87	4,60	4,33	4,67
Različitost u superviziji... kakav izazov!!!! Kako se nositi sa različitostima u superviziji	4,83	5,00	4,67	3,83	5,00	4,50	5,00	5,00
Radionica o povjerljivosti obzirom na proces i sadržaj u superviziji	4,93	4,60	4,47	4,07	4,87	4,93	4,40	4,93
Organizacijska panorama – kreativna intervencija kao most u prevladavanju prvih koraka u superviziji organizacija u krizi	4,45	4,14	4,27	3,86	4,41	4,24	4,09	4,18
Participativne metode u superviziji. Prednosti krize i kolektivnog učenja	4,61	3,83	4,31	3,94	4,44	4,17	4,83	4,67
Prednosti asocijativnih karata	4,42	4,83	4,75	3,83	5,00	4,92	4,36	4,75
Supervizija i (sekundarna) traumatizacija	4,77	3,92	4,23	3,62	4,00	4,17	4,54	4,46
Dileme supervizora učitelja u evaluacijskom procesu	4,33	4,50	4,50	3,83	4,33	4,83	4,83	4,83

Tablica 3. Prosječne ocjene zadovoljstva sudionika po radionicama s obzirom na utjecaj radionice na profesionalni razvoj sudionika

	Ispunjenost očekivanja	Pomoć u supervizijskom radu	Unaprjeđenje teorijskih znanja	Unaprjeđenje praktičnih vještina	Želja za daljnjim istraživanjem teme
Pridružite se međunarodnoj intervizijskoj grupi: I dogodi se	5,00	4,67	4,00	4,50	4,67
Evaluacija u superviziji	4,57	4,35	4,04	4,13	4,48
IIG 2007- 2015 prednosti različitosti najboljih načina za prevladavanje krize	4,38	4,38	4,00	4,13	4,63
Inspiracije, povjerenje i krize u radu međunarodne intervizijske grupe	5,00	4,40	3,60	4,40	4,67
Upravljanje agresijom u superviziji impresije i rezultati u IIG »agresija i igra«	4,65	4,47	4,29	4,12	4,47
Rješavanje izazova savjetnika za zapošljavanje u radu sa tehnologijom za unaprjeđenje pružanja podrške	3,71	3,57	3,71	4,00	4,63
Četiri sobe promjene	4,59	4,45	4,07	4,11	4,66
Različitost u superviziji... kakav izazov!!!! Kako se nositi sa različitostima u superviziji	4,50	4,17	3,83	4,00	3,83
Radionica o povjerljivosti obzirom na proces i sadržaj u superviziji	4,27	4,40	4,07	4,43	4,47
Organizacijska panorama – kreativna intervencija kao most u prevladavanju prvih koraka u superviziji organizacija u krizi	4,05	4,23	3,62	3,91	4,14
Participativne metode u superviziji. Prednosti krize i kolektivnog učenja	4,33	4,56	3,61	4,22	4,28
Prednosti asocijativnih karata	4,33	4,00	2,67	3,50	3,92
Supervizija i (sekundarna) traumatizacija	4,08	4,00	3,62	3,38	4,00
Dileme supervizora učitelja u evaluacijskom procesu	4,33	4,00	3,00	3,00	4,00

Ljetna škola bila je izuzetno korisna zbog povezivanja supervizora iz različitih zemalja te upoznavanja s načinima rada i novim pristupima u supervizijskom radu. Znanja i iskustva i primjeri dobre prakse predstavljeni na ovoj ljetnoj školi korisni su svima supervizorima, supervizantima, ali i voditeljima, ravnateljima koji imaju mogućnost odlučivati o uvođenju supervizije u svojim organizacijama.

Na kraju bismo se željeli zahvaliti volonterima i Sveučilištu u Zadru bez čije bezrezervne pomoći održavanje ljetne škole ne bi bilo moguće.

Priredili: Tatjana Hip, Klaudija Šarkanj, Antun Ilijaš i Andreja Rosandić